

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2



ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Тупікова Тетяна Валеріївна ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЬОРОПОЗНАЧЕНЬ У СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ	601
Швелідзе Лідія Дмитрівна КЕЙС-МЕТОД ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПРАВНИЧІЙ ОСВІТІ	603
Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна НЕВЕРБАЛЬНІ ЗАСОБИ МОВЛЕННЯ ДОНАЛЬДА ТРАМПА ТА КАМІЛИ ГАРИС ПІД ЧАС ПЕРЕДВИБОРЧИХ ДЕБАТІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.	605
Mykola E. Alexeyev AN AVENUE TO PLAIN LANGUAGE IN LEGAL ENGLISH	608
Ksenia Kovalova THE CONCEPT OF FABRIC AS A CONCEPTUAL METAPHOR	611
Лесневська Катерина Вікторівна РОЛЬ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.	613

СЕКЦІЯ 25. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ЛІНГВІСТИКИ ПРАВА ТА ЗМІ

Мамич Мирослава Володимирівна КОНТЕНТ ВИДАННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО.	615
Кісельова Анастасія Андріївна ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ.	618
Назаренко Оксана Миколаївна ДУХОВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ НАЦІЇ В ЕТНОЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТІ	620
Томчаковський Олександр Георгійович ПОЛІКОДОВИЙ VS КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ	623

СЕКЦІЯ 26. ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Колкутіна Вікторія Вікторівна ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНОГО СТОРИТЕЛІНГУ	625
Макаренко Олександр Юрійович, Макаренко Наталія Анатоліївна ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.	628
Маляренко Тетяна Анатоліївна ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДУ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ У КОМПЛЕКСНИХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	631
Скалацька Олена Віталіївна СУЧАСНІ ФОРМИ ЦИРОВИХ МЕДІА.	633
Грушевська Юлія Андріївна ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ МОВЛЕННЄВИХ НОРМ ЯК АТРИБУТ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	636
Червінчук Аліна Олегівна РОЛЬ КОНСТРУКТИВНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ У ВИСВІТЛЕННІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ВОЄННОГО ЧАСУ	638
Чубук Олег Леонітійович НАЙНЕОБХІДНІШІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДІЙНИКІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.	641
Літвінчук Ірина Сергіївна РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ: ЗАГРОЗА ЧИ МОЖЛИВІСТЬ	643

СЕКЦІЯ 26.

ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

***Керівник секції:** доцент кафедри журналістики, доктор філософії з журналістики Червінчук Аліна Олегівна*

***Секретар секції:** доцент кафедри журналістики, кандидат філологічних наук, доцент Грушевська Юлія Андріївна*

Колкутіна Вікторія Вікторівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, професор*

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЗАСОБІВ ПОЕТИКИ У СТРУКТУРІ МІЖНАРОДНОГО СТОРІТЕЛІНГУ

Поетика художнього твору зазвичай передбачає осмислення основних літературознавчих категорій, які формують уявлення реципієнта про художню майстерність митця. Дослідники вивчають концептуальне навантаження твору, тематично-проблемне коло питань, які автор порушує, образну систему, мовностилістичні засоби, сюжетно-композиційну своєрідність тощо. І, детально осмислюючи кожен з цих засобів поетики та характеротворення, намагаються обґрунтувати їх функціональне призначення в тому чи іншому художньому творі, апелюючи до теоретико-методологічного здобутків сучасного літературознавства або до творчої лабораторії митця.

Український журналістикознавчий дискурс представляє сторітелінг як суцільну комунікаційну технологію зі своїми критеріями ефективності. Як правило, виділяють продуманість концепції, ідеї, героїв, перебіг структурно-композиційних сюжетних ліній, емоціогеність, стилістичні особливості та переконливі статичні дані. Головним критерієм сторітелінгу є відповідність цільовій аудиторії, а єдиного рецепта щодо написання вдалої історії, на думку Р. Маккі, не існує [5].

Ми розуміємо технологію сторітелінгу як систему засобів, які увиразнюють історію, роблять її цікавішою, захоплюючою, інтригуючою. У літературознавстві, наприклад, таке функціональне призначення уміщує або передає поетика художнього твору. Так, сучасний дослідник Г. Клочек зазначав: «Зміст терміна «поетика» досить рухливий. Щоправда, це, в основному, стосується його функціонування у ХХ ст. Аристотель розумів поетику як науку про «роблення» поетичних творів. Вона містила в собі набір правил, дотримуючись яких, нібито можна було створити зразковий літературний твір... Латиномовні поетики, які вивчалися в Києво-Могилянській Академії та в інших давніх навчальних закладах, носили також нормативний характер: їх завдання полягало у тому, щоб навчити студентів «правильно» писати літературні твори» [2, с. 11].

Художня майстерність митця передбачає володіння засобами поетики та характеротворення, якими переважно виступають портрет, пейзаж, художня деталь. На наш погляд, креативність та успішність сторітелінгу також залежить від вдало вживаних цих самих засобів, адже «Водночас сторітелінг – це не історія в літературному розумінні, хоча і цінність змісту, і краса слова, і відточеність форми важливі йому не менше, ніж художній літературі» [3, с. 146]. Жодного концептуального дослідження щодо функціонування засобів поетики в структурі сторітелінгу на сучасному етапі ми не простежуємо, тому ми більш детально розглянемо це питання.

Якщо «наративи прийшли з літературознавства, де вони використовувалися для опису структури оповідання. Це мережа причинно-наслідкових зв'язків, що розкривають, що і з чого випливає.» [4, с. 26], то, очевидно, що такі основні засоби поетики й характеротворення, як портрет, пейзаж, художня деталь також на типологічному рівні мають літературознавчу природу.

Звернемося до липневого матеріалі BBC News Україна «Торік усе спалили, цей рік – затопили». Історія вивчає наслідки катастрофи на Каховській ГЕС. Починається опис акцентуванням журналіста на художній деталі, яка дозволяє читачеві уявити картину трагедії, зануритися в цю історію, продовжити читати. Такий опис емоційно посилює співчуття: «Корови здіймають куряву в надвечірньому сонці, у повітрі стоїть дух молока і літнього різнотрав'я, поміж маслин і будяків лежить велика мертва рибина. Нам кажуть, що це короп, якого приніс потоп» (підкреслення наше – В. К.) [6].

Масштаби руйнування Каховської ГЕС уособлює вузька кладочка – навіть пройти немає де: «Корови йдуть із пасовища до села, а господарі розвертають стадо в інший бік: додому поки що не можна. Повінь розмила міст-дамбу через місцеву річку, і тварини не перейдуть по вузькій кладочці» [6].

Через деталь значною мірою розкривається спосіб художнього мислення автора матеріалу, в ній діалектично ємко зосереджена картина екологічної катастрофи. Це своєрідний символ відновлення наслідків потопу, марно журналіст використовує концепт шляху: «Доки шлях не відновлять, фермери з худобою ночують на чужому закинутому підприємстві за селом» [6]. Інакше кажучи, деталь уособлює авторську ідею, що дозволяє у звичайному побачити символічне, у характерному – іманентне.

Як і художня деталь, пейзажні замальовки також функціонально навантажені. Пейзаж може сигналізувати про внутрішній стан персонажів, може слугувати ілюстрацією до подій, що відбуваються, може відбивати світовідчуття письменника. «Село розташоване на маленькому острові: якщо стати в центрі, з усіх боків за хатами та городами видно річку Інгулець» [6], – йдеться в журналістському матеріалі. У цьому фрагменті тексту зображення сільських краєвидів, степовий пейзаж допомагає уявити реципієнту місцевість. Разом з тим автор вдається до аналогії, тому читач може домислити, візуально опинившись в центрі маленького острова. Функція пейзажу в цьому уривку – позначити місце і час дії.

Розглянемо журналістський матеріал за 12 липня 2023 року під заголовком «Повернення командирів: історії офіцерів з «Азовсталі», яких ненавидять в Росії». Тут йдеться про повернення в Україну командирів, які керували військовими заходами по визволенню Маріуполя, тримали оборону заводу Азовсталі, знаходились у російському полоні та були передані під особисті гарантії безпеки турецькому президенту Реджепу Ердогану. Змальовані передумови цієї події, розкрита історія кожного з командирів та деталі повернення їх додому. Початок сторітелу – це розповідь про оборонців Маріуполя та їх теперішній стан. Мужність та відважність військового унаочнюється портретною характеристикою: «Він – командир полку Нацгвардії «Азов» з 2017 року.Тоді йому було лише 26 років (зараз Денису 32), що зробило «Редіса» одним з наймолодших командирів в усіх українських Силах оборони. До цього Денис Прокопенко командував у «Азові» взводом, а потім – ротою. А загалом він воює з 2014 року, фактично з початку АТО, коли починав службу гранатометником. При цьому, жодної військової освіти в нього не було. До початку війни на Донбасі «Редіс» був футбольним фанатом київського «Динамо» та навчався на факультеті германської філології Київського лінгвістичного університету на викладача англійської мови. Також займався спортом – єдиноборствами, бігом, лижами та стояв на воротах у футболі»[4]. Портретна характеристика в сторітелінгу, як бачимо, буде відрізнятися від портретного опису в художній літературі. Як правило, мовно-стилістична виразність допомагає розкрити внутрішній світ персонажа, мотивацію його дій або вчинків: «Зовнішній вигляд героя в тексті будь-якого художнього твору виконує низку важливих естетичних функцій: з одного боку, він характеризує цього конкретного героя, допомагаючи розкривати його особистість у певному соціумі, створюючи його образ, а з іншого боку, моделює його з точки зору морально-етичних категорій» [1, с.6].

Таким чином, технології створення сторітелінгу комунікативно окреслені й, на наш погляд, суголосні до засобів поетики в літературознавстві. Портрет, пейзаж, художня деталь та інші засоби виразності демонструють ставлення героїв до обставин повномасштабного вторгнення, передають внутрішні переживання й тривогу, детально описують масштаб трагедії. Проте, у сторітелінгу портрет – більше добірка фактів, використана з метою увиразнення характеру героя. Автор матеріалу про героїчних азовців додають до кожної розповіді фото кремезних чоловіків, сильних та суворох, проте в історіях вони постають звичайними хлопцями, в яких було таке ж дитинством та юність, як в усіх звичайних дітей. Контрастно, у сукупності, портретні деталі формують уявлення про шлях становлення їх як воїнів та оборонців – героїв України.

Список використаних джерел:

1. Галич А. Жанрові модифікації портретного дискурсу в документалістиці ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис... доктора філолог. Наук : 10.01.01. Київ, 2017. 38 с.

2. Ключек Г. Енергія художнього слова. Кіровоград : Редакційно-видавничий відділ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. 448 с.

3. Побідаш І. Л. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії. *Обрії друкарства*. 2019. № 1(7). С. 144–150.

4. Повернення командирів: історії офіцерів з “Азовсталі”, яких ненавидять у Росії. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c723ye4v7g4o> – Дата звернення: 31.10.2024

5. Поляков О. М. Особливості протидії поширенню деструктивного контенту. *Інформація і право*. 2023. № 1 (44). С.129-141.

6. Торік усе спалили, цей рік – затопили. Фермери півдня за місяць після катастрофи на Каховській ГЕС». URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c0xejev6l8vo> Дата звернення: 11.10.2024

7. Zabolotska O. The role of the authors' intentions in the textual concepts formation. *Bulletin of the Luhansk Taras Shevchenko National University*. 2014. Vol. 6. P. 171–180.

Ключові слова: сторітелінг, поетика, пейзаж, портрет, BBC News Україна, художня деталь.

Keywords: storytelling, poetics, landscape, portrait, BBC News Ukraine, artistic detail.

Макаренко Олександр Юрійович

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
професор кафедри державно-правових дисциплін та безпеки життєдіяльності
КННІ, доктор юридичних наук, професор, адвокат*

Макаренко Наталія Анатоліївна

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
доцент кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін КННІ,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат*

ПЕРЕШКОДЖАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Багато хто може сказати, що питання свободи діяльності журналістів «не на часі», забуваючи про гарантовані Конституцією України права, і не в останню чергу право на свободу думки та слова, збирання, використання та поширення інформації [1]. Але чи дійсно з дотриманням прав журналістів все гаразд, чи працюють створені законом регулятори відповідних відносин, чи має не просто право, а реальну можливість журналіст здійснювати свою професійну діяльність, питання, відповідь на яке може бути дуже не однозначною.

Звісно, в межах тези доповіді не можливо повністю розкрити тему, запропонувати шляхи її вирішення, але цілком можливо окреслити проблему, важливість чи масштаби якої суттєво загострюються.